

Tweede Kamer
T.a.v. Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 12 december 2025

Onderwerp: Toekomstbestendige zorg voor onze ouderen in een vergrijzende samenleving

Geachte mevrouw Letschert,

Nederland vergrijst in rap tempo. Mensen leven door medische- en sociale ontwikkelingen steeds langer. Dit is in de kern een positieve ontwikkeling, maar stelt onze samenleving ook voor nieuwe uitdagingen. In een vergrijzende samenleving neemt de vraag naar zorg namelijk sterk toe. In de praktijk betekent dit dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op zowel de zorg zelf als op (werkende) mantelzorgers. Zowel het aantal zorgvragen als de zwaarte nemen toe, zowel in de ZVW als in de WLZ. Nu al lopen we tegen de grenzen van wat houdbaar is aan, de komende jaren zal dit helaas niet beter worden. Tel daarbij op dat de zorgkosten significant blijven stijgen en de absolute noodzaak voor een integrale visie op de vergrijzende samenleving wordt al snel duidelijk.

Dit vraagstuk is eerst en vooral een maatschappelijk vraagstuk, dat ook om bredere oplossingen vraagt en waarbij de zorg vervolgens aanvullend passende ondersteuning moet bieden. Beleid zou er uiteindelijk op gericht moeten zijn om ouderen zo lang mogelijk onderdeel uit te laten maken van de samenleving op een manier die bij hen past. Dit kan onder meer door op lokaal niveau gericht beleid te formuleren dat bijdraagt aan de algehele sociale cohesie van lokale gemeenschappen. De ouderen van tegenwoordig willen en kunnen ook zelf veel meer dan vroeger. Ze wonen daarbij ook het liefst zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk thuis. Tot nu toe benaderen we de vergrijzing nog te veel als louter een ‘probleem’ van de zorgsector. Dit is niet meer van deze tijd en simpelweg ook niet meer mogelijk.

Het kan ook echt anders. Door op andere terreinen – denk bijvoorbeeld aan mantelzorg of aan het woondomein – zaken beter te organiseren kan een groot deel van de ouderen met een beetje hulp vanuit het eigen netwerk een stuk (langer) zelfstandiger leven. Daar hoeft de zorg niet aan te pas te komen. Daardoor komt schaarse capaciteit vrij om de zorg toegankelijk te houden voor de meest kwetsbaren. De verdeling van de beschikbare schaarse (zorg)capaciteit zou de kern moeten zijn van de integrale vergrijzingsvisie van een volgend kabinet.

We zijn ons er daarbij van bewust dat de overheid niet alles (alleen) kan. Het bedrijfsleven, lokale netwerken, maatschappelijke initiatieven, de zorgsector zelf en andere maatschappelijke stakeholders hebben allemaal een rol te vervullen. Door publiek-privaat samen te werken kunnen we de beste oplossingen vinden. Dit is dan ook onze handreiking aan uw nog te vormen kabinet om hier gezamenlijk stappen in te zetten.

Voorstellen

Hieronder doen wij namens de ondertekenende organisaties zes voorstellen die in ieder geval onderdeel zouden moeten zijn van toekomstgericht vergrijzingsbeleid. Met gebundelde krachten kunnen we ervoor zorgen dat iedereen in de toekomst ook waardig oud kan worden.

1. **Geef demografische ontwikkelingen een prominentere plek in de beleidscyclus: Maak werk van integraal vergrijzingsbeleid.** De vergrijzing wordt nu nog te vaak beschouwd als een probleem van de zorg, terwijl het in essentie vele beleidsterreinen raakt. Dit vraagt om een bredere inzet waarbij de impact van de demografische ontwikkelingen op de samenleving als geheel structureler in kaart worden gebracht en hier vervolgens vanuit verschillende ministeries integraal beleid op wordt gemaakt. We roepen u op om dit thema structureel te verankeren in een jaarlijkse beleidscyclus.
2. **Durf een groter deel van de zorg buiten de zorg af te vangen.** Veel laagdrempelig zorg- en ondersteuningsaanbod voor ouderen kan buiten de zorg afgevangen worden. Het sociale domein speelt hierin een cruciale rol. Zeker in krimpgebieden kan de combinatie van zorg en andere lokale voorzieningen bijdragen aan het behoud van beide. Dit vraagt om een grotere inzet op domeinoverstijgend beleid waarbij we in samenhang het aanbod van zorg en het sociale domein op lokaal niveau organiseren. Zorg er daarbij voor dat de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) stevig blijft staan als basis voor passende ondersteuning, juist voor mensen die deze ondersteuning niet zelf kunnen organiseren.
3. **Investeer in de ouderenwoningen van de toekomst.** Een groot deel van de opgave ligt in het woondomein. Ouderwetse verzorgingshuizen bieden geen structurele oplossing voor de veranderende woonbehoefte van ouderen. Betrokken partijen hebben jaren geleden al een bestuurlijk akkoord gesloten om wel de juiste stappen te zetten.¹ Wij hopen dat we de ingezette lijn om de ouderenzorgwoningen van de toekomst te realiseren zoveel mogelijk kunnen doorzetten met uw kabinet. Hiervoor hebben we een toekomstgerichte publiek-private investeringsagenda nodig. Op die manier kunnen we gezamenlijk bijdragen aan het realiseren van voldoende geschikte woonruimte voor ouderen.
4. **Zet ingezet beleid versterkt voort.** Er is grote behoefte aan stabiliteit en ruimte om de recent afgesloten akkoorden te kunnen uitvoeren zodat er in ieder geval op de korte termijn stappen gezet kunnen worden. Dit betekent dat we onverminderd door willen gaan met de uitvoering van onder andere het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord. Daarnaast wijzen wij u ook op een eerder uitgebracht advies van de Sociaal Economische Raad (SER) met betrekking tot de implementatie van noodzakelijk beleid om de arbeidsmarkt in de zorg toekomstbestendig te maken.² Denk hierbij onder meer aan het terugdringen van administratieve lasten, voldoende oog voor professionele zeggenschap en ruimte voor roostering, en inzetten op opleiden en een open leercultuur om zorgmedewerkers te behouden. De SER zal ook nog advies uitbrengen over een gezonde werk-privébalans in dit kader.³

¹ [Afspraken bestuurlijk overleg wonen voor ouderen | Publicatie | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)

² [Aan de slag voor de zorg, ruimte voor zorgprofessional | SER](#)

³ Zie [Adviesvoortgang | SER](#)

5. **Denk na over de langdurige zorg van de toekomst.** Door de ondersteuning voor de grote groep ouderen meer in de samenleving te organiseren houden we de zorg – en de langdurige zorg in het bijzonder – toegankelijk voor de meest kwetsbaren met een kleine beurs. De meest kwetsbaren hebben immers ook in de toekomst goede zorg en behandeling nodig, zowel vanuit de ZVW als de WLZ. Dit betekent op de lange termijn ook iets voor de manier waarop we onder andere de Wet langdurige zorg (Wlz) zelf vormgeven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het herformuleren van de aanspraken op zorg. Het HLO zet een aantal stappen in de goede richting, maar er is meer nodig. Er komt een staatscommissie die zich zal buigen over de toekomst van de zorg. Benut deze commissie om dit vraagstuk expliciet voor de lange termijn in kaart te brengen.
6. **Investeer structureel in gezond oud worden en het voorkomen van zorgvraag.** Investeer structureel in gezond oud worden door preventie en leefstijl breder te verankeren. Er liggen heel veel kansen om Nederland gezonder te maken. Zie in dit kader ook voorstellen die door een brede maatschappelijke gezondheidscoalitie zijn gedaan aan de formatietafel.⁴ Een aanzienlijk deel van de toekomstige (kostbare) zorgvraag op hogere leeftijd ontstaat al decennia eerder en is grotendeels voorkombaar. Wetenschappelijk bewijs, waaronder de [Lancet Commission](#), waaruit blijkt dat 45 procent van dementie te voorkomen is: gerichte leefstijl- en omgevingsinterventies realiseren zowel grote gezondheidswinst als maatschappelijke opbrengsten. Door preventie, leefstijlbevordering en gezondheid in alle beleidsterreinen structureel te verankeren, van samen wonen en werk tot sociale omgeving, verkleinen we de toekomstige zorgbehoefte substantieel, vergroten we de vitaliteit van komende generaties ouderen en voorkomen we eenzaamheid bij ouderen.

Hoogachtend,

Ondertekenaars

Angeline Ackermans, directeur branchevereniging kleine zorgaanbieders

Anneke Sipkens, directeur-bestuurder ANBO-PCOB

Anneke Westerlaken, voorzitter ActiZ

Barbara Kamp, voorzitter Diagned

Bianca Buurman, voorzitter V&VN

Dirk Jan van den Berg, voorzitter Zorgverzekeraars Nederland

Edwin Velzel, bestuursvoorzitter Nederland Zorgt Voor Elkaar

Ingrid Thijssen, voorzitter VNO-NCW

Iris de Vries, voorzitter vereniging Arts & Leefstijl

Jacco Vonhoff, voorzitter MKB-Nederland

Jacqueline de Groot, voorzitter-bestuurder Verenso

Justine Feitsma, bestuurslid CNV

⁴ [Inzetten op gezondheid voor een sterke samenleving - GGD GHOR Nederland](#)

Lex Staal, directeur-bestuurder Sociaal Werk Nederland

Liesbeth Spies, voorzitter Aedes

Marjolein Tasche, voorzitter Landelijke Huisartsenvereniging

Medy van der Laan, voorzitter Nederlandse vereniging van banken

Theo Henrar, voorzitter FME